

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2TdoVS/2/2021
Identifikačné číslo spisu: 9521100254
Dátum vydania rozhodnutia: 05.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Petr Kaňa
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:9521100254.7

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša, JUDr. Martina Piovartsyho, JUDr. Petra Štífta a JUDr. Petra Kaňu v trestnej veci obvineného MVDr. L. W. a spol., pre obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 5. októbra 2021 v Bratislave sťažnosť obvineného Ing. B. X. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. augusta 2021, sp. zn. 5Tost/47/2021, a takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa sťažnosť obvineného Ing. B. X. zamietá.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) uznesením z 18. augusta 2021, sp. zn. 9T/10/2021, rozhodol výrokom v bode I. tak, že podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ponechal obvinených JUDr. T. W., Ing. L. L., Ing. L. W. a Ing. B. X. vo väzbe a výrokom v bode II. obvineným podľa § 80 ods. 1 písm. c), ods. 2 Trestného poriadku nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti uzneseniu podali obvinení sťažnosti, na rozhodnutie o ktorých bola predmetná trestná vec po jej predložení nadriadenému súdu elektronickou podateľňou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) pridelená senátu 5T.

Obvinený Ing. B. X. počas tohto sťažnostného konania vzniesol voči sudcom senátu 5T najvyššieho súdu JUDr. Jurajovi Klimentovi (predsedovi senátu) a JUDr. Petrovi Štíftovi (členovi senátu) námietku zaujatosti, ktorú v podstate odôvodnil tým, že JUDr. Juraj Kliment má nadštandardný priateľský vzťah s JUDr. Danielom Lipšicom, LL.M., ktorý sa zúčastnil niektorých úkonov v predmetnej trestnej veci; nepriateľský vzťah k jeho obhajcovi Mgr. Marekovi Parovi, ktorý prezentoval aj v rozhovore pre Denník N a prejavuje sa taktiež v správaní JUDr. Juraja Klimenta pri stretnutiach s obhajcom v budove súdu. Navyše je strýkom prokurátora JUDr. Ondreja Repu, PhD., ktorý vykonáva dozor v trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-331/NKA-BA2-2020, kde má Ing. B. X. postavenie obvineného. U JUDr. Petra

Štífta poukazoval na jeho pomer k JUDr. Danielovi Lipšicovi, LL.M. a JUDr. Jánovi Hrubalovi z dôvodu štúdia na vysokej škole a spoločného pôsobenia na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky.

O takto vznesenej námietke zaujatosti rozhodol najvyšší súd uznesením z 26. augusta 2021, sp. zn. 5Tost/47/2021 tak, že podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku sudcu JUDr. Juraja Klimenta nevyklúčil z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvineného JUDr. T. W. a spol., vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5Tost/47/2021. O námietke zaujatosti voči sudcovi JUDr. Petrovi Štíftovi nerozhodoval, keďže JUDr. Peter Štíft mal na čas nariadeného neverejného zasadnutia o sťažnostiach proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 18. augusta 2021, sp. zn. 9T/10/2021, naplánovanú dovolenku a teda nebol v danej veci členom senátu.

Najvyšší súd uznesením z 30. augusta 2021, sp. zn. 5Tost/47/2021, podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosti obvinených JUDr. T. W., Ing. Ľ. L., Ing. L. W. a Ing. B. X. zamietol.

Proti uzneseniu najvyššieho súdu z 26. augusta 2021 (o nevyklúčení JUDr. Juraja Klimenta) podal obvinený Ing. B. X. dňa 6. septembra 2021 písomne sťažnosť, ktorú následne aj písomne odôvodnil (prostredníctvom obhajcu).

Napadnutému uzneseniu vytkol nevyrovnanie sa so skutočnosťou, že JUDr. Juraj Kliment dáva ostentatívne najavo svoj nepriateľský postoj k obhajcovi Mgr. Marekovi Parovi nezdravením sa v budove najvyššieho súdu, resp. pri verejných zasadnutiach, ako aj v súkromí zdieľaním svojho postoja s inými osobami. Z rozhodnutia nie je zrejmé, ako sa namietaný sudca k danému stavu vyjadril, pričom pre absenciu odôvodnenia neobstojí právny názor, že takýto prejav nemá intenzitu na vylúčenie sudcu. Je nevyhnutné, aby senát 5T zisťoval, či sú jeho tvrdenia pravdivé a existujú kritériá na výber advokátov, ktorých sudca nezdraví. Nepriateľský pomer k obhajcovi podporil citáciou z rozhodnutia v trestnej veci obžalovaného prof. Ing. P. W., CSc., vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5To/6/2017.

V ďalšej časti rozviedol argumentáciu k potrebe vyrovnania sa s pomerom JUDr. Juraja Klimenta k prokurátorovi JUDr. Ondrejovi Repovi, PhD. a vzťahom trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-331/NKA-BA2-2020 na pojednávanú trestnú vec, keďže ňou bola odôvodňovaná tzv. preventívna väzba podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Svoje tvrdenie podporil poukazom na uznesenie najvyššieho súdu z 22. augusta 2018, sp. zn. 4Tost/33/2018.

Následne rozobral odpovede JUDr. Juraja Klimenta v rozhovore pre Denník N zo 7. mája 2020, v ktorých sa sudca vyjadroval k prijatiu obhajoby obžalovaného prof. Ing. P. W., CSc. advokátom Mgr. Marekom Parom pred verejným zasadnutím v danej veci a k obsahu tzv. „O.“. Verejné obvinenie jeho a jeho obhajcu zo strany sudcu taktiež vyplýva z rozhovoru JUDr. Juraja Klimenta s redaktorom internetového portálu aktuality.sk z 26. októbra 2020, v ktorom poukazoval na komunikáciu z aplikácie O., kauzu JUDr. P. Š. a podaný podnet. Rozhovor sa uskutočnil po začatí trestného stíhania v trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-331/NKA-BA2-2020, ktorú dozoruje JUDr. Ondrej Repa, PhD., pričom Ing. B. X. materiálne obvinil už v uznesení o začatí trestného stíhania uvedením mena a priezviska. JUDr. Juraj Kliment pritom v rozhovore často používal pojem „C.“, čo bol i názov akcie v danej veci. Ako sudca uvádzal, JUDr. P. Š. naozaj podal trestné oznámenie na advokáta Mgr. Mareka Paru. Advokát nemal prístup do spisu a až z vyjadrení JUDr. Juraja Klimenta sa dozvedel o spôsobe vybavenia veci. Aj keď v rozhovore priamo neoznačil predmetného advokáta, z jeho vyjadrenia je nepochybné, koho mal na mysli. Vzhľadom na nepodložené verejné obvinenie nemožno konštatovať nestranný pomer JUDr. Juraja Klimenta k obhajcovi Mgr. Marekovi Parovi.

Na záver polemizoval s argumentom senátu 5T, že subjektívne pocity nepriateľstva voči Mgr. Marekovi Parovi neboli namietané v inej trestnej veci (T. W.), v ktorej rozhodoval senát 5. augusta 2021. Na margo uvedeného upriamil pozornosť na skutočnosť, že v januári 2021 preventívne namietal zaujatosť JUDr. Juraja Klimenta pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu o prvom predĺžení väzby.

Vzhľadom na uvedené najvyššiemu súdu navrhol, aby podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku

zrušil napadnuté uznesenie a prikázal súdu I. stupňa vo veci znovu konať a rozhodnúť.

Vec bola predložená sťažnostnému súdu (inému 5 - člennému senátu najvyššieho súdu) 14. septembra 2021, ktorý sťažnosť obvineného doručil na vedomie s možnosťou vyjadrenia sa k nej prokurátorovi, pričom prokurátor do momentu konania neverejného zasadnutia právo vyjadriť sa k sťažnosti nevyužil.

Najvyšší súd preskúmal na podklade riadne a včas podanej sťažnosti oprávnenou osobou v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia (proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť), ako aj konanie mu predchádzajúce, pričom dospel k záveru, že sťažnosť obvineného Ing. B. X. nie je dôvodná.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je (okrem iných) vylúčený sudca, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci, alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Na mieste je primárne pripomenúť, že z článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyplýva právo každého na nestranný súd, ktorému zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom postupovali nezaujato, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestrannosť sudcu, ktorý rozhoduje spor o právo, je kľúčovou hodnotou súdnej moci. Len nestranné rozhodnutie môže byť spravodlivé. Nezávislosť súdov a sudcov je dôležitá hodnota právneho štátu, ktorú aj Ústavný súd Slovenskej republiky intenzívne chráni. Cieľ, ktorému nezávislosť slúži, je práve nestrannosť. Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudkov (zakorenených úsudkov či názorov, ktoré nie sú založené na spoľahlivom poznaní, ale len na predpoklade) alebo predpojatosti (subjektivizmu, neobjektivizmu, stranickosti). Nestrannosť nemá význam len z hľadiska spravodlivosti pre konkrétny prípad, ale má aj širšie súvislosti. Prostredníctvom nestrannosti sudcov sa naplňajú postuláty právneho štátu, akými sú legitímne očakávania, právna istota, dôvera v právo, jeho neutralita či spravodlivosť. Rozhodovanie veci zaujatým sudcom je popretím zmyslu súdnictva a práva (II. ÚS 36/2012, II. ÚS 44/2013, III. ÚS 39/2021).

Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, funkciu, ktorú vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, k ich právnym zástupcom, k svedkom a pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Rozhodujúce pritom nie je stanovisko sudcu, že sa necíti byť subjektívne zaujatý, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán konania a verejnosti. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade už vzhľadom na vyššie uvedené platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký javiť aj objektívne v očiach účastníkov konania. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého existuje opodstatnená obava, že nie je celkom nestranný, pretože v stávke je dôveryhodnosť, ktorú musí súdna moc vzbudzovať v demokratickej spoločnosti a hlavne u strán konania.

Pri aplikácii uvedených východísk na posudzovanú vec, prvostupňový senát, ktorý dospel k záveru, že sudca JUDr. Juraj Kliment nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5Tost/47/2021, tieto rešpektoval, z napadnutého uznesenia vyplýva, že posudzoval ich v rámci tvrdenia obvineného podrobne k jednotlivým situáciám, ktorými námietku zaujatosti odôvodňoval. Vyplýva z neho aj postoj namietaného sudcu k námietke zaujatosti a vlastnej schopnosti konať a rozhodovať v danej veci nestranne a nezaujato.

Senát rozhodujúci o sťažnosti obvineného proti uvedenému uzneseniu hodnotí odôvodnenie napadnutého uznesenia ako vecné, logické a argumentačne vyčerpávajúce, neopomínajúce aj konkrétnu reakciu na skutočnosť, resp. tvrdenia a vyjadrenia, o ktoré obvinený námietku zaujatosti argumentačne oprel.

Namieste je zdôrazniť, že vylúčenie sudcu z konania a rozhodovania predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (článok 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Subjektívna nezaujatosť sudcu sa prezumuje dookola, ak nie je preukázaný opak. Výnimočnosť vylúčenia sudcu sa prejavuje v tom, že sudcu možno vylúčiť z konania a rozhodovania v konkrétnej veci len na základe závažných a dostatočne konkrétnych dôvodov.

Namietaný sudca sa v posudzovanej veci necítil byť zaujatý. Námietka obvineného spočívajúca v poukaze na jeho príbuzenský vzťah s prokurátorom JUDr. Ondrejom Repom, PhD. (strýc -synovec) neobstojí v posudzovanej veci. Hoci namietaný sudca v iných veciach vo viacerých prípadoch bol práve pre uvedený vzťah z konania a rozhodovania v konkrétnych prípadoch vylúčený, namieste je uviesť, že šlo výslovne o prípady kedy menovaný prokurátor bol činný v konkrétnej trestnej veci ako tzv. dozorový prokurátor. O takúto situáciu však v posudzovanom prípade nejde, menovaný prokurátor v tejto trestnej veci uvedený status nemá a irelevantnou je skutočnosť, že takéto postavenie má v inej trestnej veci voči identickému obvinenému.

Rovnako dôvod pre vylúčenie namietaného sudcu nespôsobuje ani jeho vzťah k špeciálnemu prokurátorovi JUDr. Danielovi Lipšicovi, LL.M. Nejde tu o vzťah príbuzenský, ale vzťah, ktorý sám namietaný sudca hodnotí ako neprerastajúci rámec úradného, resp. služobného vzťahu. Tvrdenie o nadštandardnom priateľskom vzťahu medzi označenými preukázané obvineným nebolo. Uvedený prokurátor v danej veci taktiež nevykonával dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní ani nepodával obžalobu.

Ďalšie vyjadrenia obvineného, ktorými podporil svoj záver o nepriateľskom vzťahu namietaného sudcu k nemu samému aj k jeho obhajcovi (Mgr. Marek Para), mali svoj základ v poukazovaní na verejné vyjadrenie sudcu v rámci medializovaného rozhovoru, resp. pokiaľ ide o vzťah sudcu k obhajcovi aj na vlastných postrehoch zo správania sa sudcu k nemu v rámci osobného (hoci úradného) kontaktu.

Ani sťažnostný senát, posudzujúc rozhovor s namietaným sudcom zo 7. mája 2020 (pre Denník N) v jeho celom kontexte, tento nehodnotí optikou obvineného, ako v prejave vyznievajúci nepriateľsky, či už k nemu alebo jeho obhajcovi. Rozhodne, pokiaľ aj súvislosti z neho vyvodzované obvinený subjektívne hodnotí vo vzťahu k nemu negatívnym spôsobom, čo možné nepochybne je, vyjadrenia namietaného sudcu v ňom však nemožno optikou objektívneho pozorovateľa hodnotiť ako v prejave expresívne alebo iným spôsobom priamo dehonestujúce obvineného alebo jeho obhajcu. Ani vyjadrenia namietaného sudcu k prípadu z minulosti, v ktorom mal obhajca prevziať obhajobu takpovediac na poslednú chvíľu takýto charakter nemajú.

Vyvodzovanie nepriateľského postoja namietaného sudcu k obhajcovi obvineného preto, že jeho klientom je aj osoba T. J., s ktorým mal mať namietaný sudca konflikt, ktorý nachádza odraz aj v konkrétnom trestnom konaní, v ktorom má sudca postavenie poškodeného, hodnotí sťažnostný senát ako tvrdenie, ktoré sa nachádza celkom mimo rámca príčinnej súvislosti medzi namietaným sudcom a posudzovanou trestnou vecou, resp. jeho možným negatívnym vzťahom k obvinenému a jeho obhajcovi.

Okolnosti, ktoré majú podľa obvineného svedčiť v prospech záveru o negatívnom vzťahu namietaného sudcu k jeho obhajcovi, ako je napr. že namietaný sudca pri stretnutí (napr. v budove súdu) obhajcu neodzdraví alebo sa tvári, že ho nevidí, sú jednak len obtiažne objektivizovateľné, keď súčasne nedôvodné sú očakávania, že by takéto prejavy v každodenných medziľudských, resp. spoločenských vzťahoch všeobecne mali byť predmetom dokazovania, a hoci ich nepochybne nemožno vylúčiť,

podstatným je, že z nich nemožno vyvodzovať záver, že by konkrétny sudca mal z toho dôvodu (resp. v spojení s takými prejavmi) v konkrétnej právnej veci, vybočujúc z vlastnej sudcovskej profesionality, konať a rozhodovať neobjektívne, nestranne a nezaujato.

Sťažnostný senát najvyššieho súdu preto dospel k záveru, že napadnuté uznesenie, ktorým senát najvyššieho súdu rozhodol podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku, že sudca najvyššieho súdu JUDr. Juraj Kliment, nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 5Tost/47/2021, je správne a preto sťažnosť obvineného proti nemu ako nedôvodnú zamietol.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný